

דרשות הר"ן הדרוש השלישי

אבל עיקר הענין כי הנביא ראוי שיהיה שלם בכל השלמויות שהם ענין נכבד בעיני ההמון, למעלת הכלל כי הוא שלוח אליהם, ולמען יהיו דבריו נשמעים, ואם כן איך יתכן שתחסר למשה רבנו ע"ה מעלת הדיבור. והנה אין ספק שאחרי המעלות השכליות ומעלות המדות, אין שום מעלה שתהיה ראויה בנביא [יותר] מזאת, להיותו צריך לדבר תמיד בפני עמים רבים, עד שהיותו נקרא נביא מצד דיבורו תמיד, כי שם "נביא" מלשון "ניב שפתים" (ישעיה נז יט)...

מדרש אגדה (בובר) שמות ד:י לא איש דברים אנכי. אמר לו יודע אני כי ע' לשונות בפלטון של פרעה, שאם יבוא שליח מאיזה מקום שיהיה משיחים עמו בלשונם, ואני הולך בשליחותך, והם בודקין אותי לומר שאם אני שלוחך גלוי וידוע לפניך שאני יודע להשיח עמהם.

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרק ד סימן י וכבד לשון. שלא היה לו צחות לשון לדבר בלשון פלטיין כאהרן: דברי אגדה, וי"א כשהיה קטן הביאתו בת פרעה לאביה, והיה פרעה מחבקו ומנשקו, נטל משה עטרה מעל ראשו וזרקה לארץ, אמרו חרטומי מצרים, אין זה אלא סימן מורד במלכות, אמרו יביאו זהב פרוים וגחלים לוחשות, אם יטול הגחלים בידוע שאין ממש במעשיו, ואם יטול הזהב בידוע שבו דעת הוא, כיון שבא ליטול הזהב בא מלאך ודחק ידו על הגחלים, נטלן וזרקן לתוך פיו, לפיכך נהיה כבד פה:

רש"י שמות ד:י כבד פה - בכבודות אני מדבר, ובלשון לעז בלב"א [גמגמן]:

אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) ד:י כבד פה - שלא היה יכול להוציא אותיות השפה וכל אותיות הלשון, רק קצתם היה מוציאם בכבוד. וזהו טעם אנכי אהיה עם פיך והוריתיך, אמר שיורנו אשר דיבר מלות, שאין שם מאותיות הכבודות על פיו:

אבן עזרא - הפירוש הקצר שמות פרשת וארא פרק ו פסוק יב יש אומרים כי השם אמר למשה ואנכי אהיה עם פיך (שמות ד, טו) וסר כובד לשונו, ואין פירושו כן, כי אם בשעת צורך, או יורה פיו שלא ידבר באותיות קשות על לשונו. והעד, שאמר אחר כן: ואני ערל שפתים (ל), וטעמו כמו כבד, וכן: ערלה אזנם (ירמיה ו, י):

רש"י שמות פרשת וארא פרק ו פסוק יב ערל שפתים - אטום שפתים. ...

דרשות הר"ן הדרוש השלישי

ולזאת הסיבה נשלם משה בכל שלמות נביא, להאמין שענינו בכח אלהי, והוסר ממנו בהשגחה גמורה הדיבור הצח, למען לא יחשב שהיות כלל בני ישראל וגדוליהם נמשכים אחריו, יהיה להמשכם אחר צחות דבריו, כמו שידוע שיאמר על מי שהוא צח הדיבור שימשיך לב ההמון אחריו, ושהשקר ממנו יחשב אמת. וזה הדבר כולו בהפך במי שהוא כבד פה, כי גם האמת ממנו לא יקובל כי אם בחוזק הגלות. ולזאת הסיבה היה כבד פה וכבד לשון בהשגחה גמורה, לא שיהיה דבר נופל במקרה. ...

Rabbi Soloveitchik, The Emergence of Ethical Man, p.179

We characterize the covenant in almost Hegelian terms ... of a historical triad: *thesis* – promise and the formation of the God-man confederacy; *antithesis* – the interim, at which the covenant negates and drives itself ad-absurdum [i.e., crisis]; *synthesis* – the release of historical tension and fulfillment”

p.179-180 “What is the characteristic of the interim? [It is] the apparent deterioration of the covenant. The covenant is always a revolutionary force that collides with the existing order of the things. There is a perennial conflict between the historical-covenant motivation [i.e., the promise] and historical immediacy [i.e., reality]. ... The vision of the great fulfillment recedes into the shadow of absurdity, and concrete historical forces triumph over a prophecy and a testament.”

p.187 “The voice coming forth from the burning bush and Moses’ resistance symbolize the clash of the thesis with antithesis. The final reformation of Moses embodies the synthesis of redemption.”

p.186 Moses, at the outset, was by far not perfect... his personality was shaped and developed through an almost superhuman effort; its path was tortuous.

p.184 God worked through Moses in order to introduce man into the sphere of historical creativeness. Let man himself attempt to realize the covenant.

p.185 The messianic hope is based on this aspect. Man acts as divine agent and redeems himself. ... [God] delegates power and responsibility to man in order to raise him to a new level of personalistic existence. In the capacity of a redeemer, man must reconcile both opposing forces and emerge as a harmonious personality.

דברים רבה (וילנא) פרשת דברים פרשה א

משה עד שלא זכה לתורה כתיב בו (שם/שמות/ ד) "לא איש דברים אנכי", כיון שזכה לתורה נתרפא לשונו והתחיל לדבר דברים. מנין? ממה שקרינו בענין "אלה הדברים אשר דבר משה."